

RUSİYA-UKRAYNA MÜHARİBƏSİ FONUNDA TÜRKİYƏNİN BALKAN REGIONU SİYASƏTİNDƏ YENİ ÇAĞIRIŞLAR

ELGÜN İBRAHİMOV
Bakı Slavyan Universiteti, doktorant

E-mail: 2022@gmail.com

Giriş

Balkan regionu tarixən böyük güclərin maraqlarının toqquşduğu, etnik, dini və siyasi çətinliklərin dərinləşdiyi bir coğrafiya olmuşdur. Geostrateji mövqeyi, enerji marşrutları və tarixi-mədəni əlaqələri baxımından bu bölgə Türkiyə üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Son onilliklərdə Türkiyə, Balkan ölkələri ilə iqtisadi, siyasi və mədəni əlaqələrini gücləndirmək üçün müxtəlif strategiyalar yürütmüş, həm “yumşaq güc” (soft power) elementlərindən, həm də diplomatik vasitələrdən geniş istifadə etmişdir.

Lakin 2022-ci ildə başlayan Rusiya-Ukrayna müharibəsi regional və qlobal geosiyasi düzəni əsaslı şəkildə dəyişdirmiş, Avropa və Qara dəniz hövzəsində güc balansına ciddi təsir göstərmişdir. Müharibə nəticəsində NATO və Avropa İttifaqının Balkanlara yönələn strategiyaları sürətlənmiş, Rusiya və Qərblə arasında təsir mübarizəsi daha da kəskinləşmişdir. Bundan əlavə, müharibə region ölkələrinin təhlükəsizlik siyasətini yenidən formalaşdırmış, enerji təchizatı, ticarət yolları və miqrasiya axınları kimi faktorları ön plana çıxarmışdır.

Bu şəraitdə Türkiyənin Balkan siyasəti də yeni çağırışlarla üzləşmişdir. Türkiyə, bir tərəfdən Rusiya ilə iqtisadi və enerji əməkdaşlığını davam etdirmək, digər tərəfdən isə NATO üzvü kimi Qərbin regiondakı strategiyasına uyğun hərəkət etmək dilemması ilə qarşı-qarşıya qalmışdır. Bundan əlavə, Türkiyənin Balkanlarda güclənən iqtisadi və diplomatik mövqeyi, onun region ölkələri ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq imkanlarını artırarsa da, müharibənin yaratdığı qeyri-müəyyənliklər bu siyasətin davamlılığını sual altına qoymuşdur.

Bu araşdırma, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin fonunda Türkiyənin Balkan regionu siyasətində qarşılaşdığı yeni çağırışları analiz etməyi hədəfləyir. Burada Türkiyənin regiondakı əsas strateji hədəfləri, iqtisadi və siyasi təsir dairəsi, NATO və Avropa İttifaqı çərçivəsində tutduğu mövqe, habelə Rusiya ilə münasibətləri çərçivəsində həyata keçirdiyi balanslaşdırma siyasəti araşdırılacaqdır. Eyni zamanda, müharibənin Balkan ölkələrinin Türkiyə ilə münasibətlərinə necə təsir etdiyi və Ankara üçün

yeni imkanlar, risklər və məhdudiyyətlərin hansı istiqamətdə formalaşdığı təhlil ediləcək.

Bu tədqiqatın nəticələri Türkiyənin Balkanlarda gələcək siyasətinin formalaşması üçün vacib ipuçları təqdim etməklə yanaşı, regionda davam edən geosiyasi dəyişikliklərin daha geniş perspektivdə dəyərləndirilməsinə də töhfə verəcək.

Məqalə

Balkan regionu hər zaman strateji baxımdan böyük güclərin maraq dairəsində olmuşdur. Türkiyə Osmanlı İmperiyası dövründən miras qalan tarixi və mədəni əlaqələrdən əlavə, müasir beynəlxalq siyasətdə də Balkan ölkələri ilə yaxın münasibətləri qorumağı prioritet hesab edir. Bu münasibətlər təbii olaraq müxtəlif Balkan ölkələrində fərqli xarakter daşıyır. Türkiyənin Balkanlarda əsasən Serbiya, Bosniya və Herseqovina, Kosovo, Şimali Makedoniya və Albaniya ilə xüsusi siyasi əlaqələri var. Lakin Rusiya-Ukrayna müharibəsi bu əlaqələrdə yeni yanaşma və balansların qurulmasını zəruri etmişdir.

Serbiya Rusiya ilə sıx tarixi və dini bağlılığı olan əsas Balkan ölkələrindən biridir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan Serbiya NATO və Qərblə təzyiqlərinə baxmayaraq, Rusiya ilə siyasi və hərbi əlaqələrini davam etdirməkdə israrlıdır. Moskva ilə enerji, hərbi əməkdaşlıq və iqtisadi münasibətlərin davam etməsi Serbiyanın Rusiyaya sadıq bir tərəfdaş kimi qəbul edilməsinə əsaslar yaradır. Bu isə Qərblə yanaşı Türkiyə üçün də mövcud mürəkkəb münasibətlər çərçivəsində Serbiya ilə əlaqələri qorumaq və balanslı siyasət yürütməkdə çətinliklər doğurur [1].

Serbiya ilə Türkiyənin siyasi əlaqələri son illərdə güclənmişdir, lakin NATO üzvü olan Türkiyə üçün Serbiyanın Rusiya ilə əməkdaşlığı regional dinamika təsirsiz ötürür. Türkiyə Qərblə alyansının üzvü olaraq Balkanlarda “yatmış barıt çəlləyi” hesab edilən Serbiya ilə münasibətlərində daha ehtiyatlı olmağa çalışır. Həm Qərblə dairələri, həm də Ankarada hesab edirlər ki, rəsmi Moskvaya təzyiqlər “bıçaq sümüyə dirənən” həddə çatarsa, Kreml Belqradın “düyməsinə basaraq” onun münasibətlərini

alından faydalanmağa çalışa bilər. Bütün bunları və digər ehtimalları nəzərə alaraq Ukrayna müharibəsi fonunda Türkiyə, Serbiya ilə iqtisadi əlaqələri gücləndirərək bu ölkənin Qərbə daha çox yaxınlaşmasına dəstək olmağa çalışır.

Bosniya və Herseqovina da Türkiyənin Balkan siyasətində xüsusi yeri olan bir ölkədir. Türkiyə, bu ölkədə yaşayan müsəlman boşnak icmasının güclü dəstəkçisi kimi çıxış edir və etnik-mədəni diplomatiyasından uğurla istifadə edir. Bosniya 1990-cı illərin müharibələrindən sonra hələ də etnik bölünmələrin və qarşıdurmaların potensial təsiri altındadır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Bosniyada da serb azlıq arasında Rusiya təsirini gücləndirmiş və serb icması vasitəsilə Rusiya Balkanlarda öz mövqeyini genişləndirməyə çalışır [2].

Türkiyə Bosniya və Herseqovinada sülhün və sabitliyin qorunmasında NATO və beynəlxalq aktorlarla yaxından əməkdaşlıq edir. Lakin bu ölkədəki bəzi serb millətçiləri və siyasi liderlər Moskvanın təsirinə meyilli olduqları üçün Türkiyənin qarşılaşdığı əsas siyasi problem Bosniya daxilindəki balans qorumaqdır. Türkiyə Bosniya və Herseqovinada müxtəlif beynəlxalq missiyalarda iştirak edərək regionda hərbi təsirini saxlamağa çalışır. Hələ 2020-ci ilin əvvəlində Türkiyə və Bosniya arasında imzalanan müqaviləyə əsasən, Ankara bosniyalı hərbiçilərin təliminə və türk istehsalı müdafiə məhsulları ilə təminatına 21,4 milyon avro hərbi yardım göstərəcəyini öhdəsinə götürüb. Digər bir anlaşma ilə məşhur "Bayraktar TB2" PUA-larının yarı qiymətinə Sarayevoya verilməsi razılaşdırılıb. Təsadüfi deyil ki, Bosniya lideri məhz Türkiyə PUA-sı ilə şəklini paylaşaraq ölkədəki Rusiya meyilli separatçı qismə nəzərən "birliyimizi pozmaq istəyənlər qarşısında bunu görəcəyəm" yazmışdı. Bundan əlavə Bosniya və Herseqovina ilə Türkiyə 2023-cü ildə hərbi əməkdaşlıq planı imzalayıb. Paralel olaraq Ankara iqtisadi, mədəni, humanitar layihələrlə həm müsəlman qismə, həm də digər icmalara dəstək verir və onların tam olaraq Moskvanın orbitinə meyillənməsi cəhdlərini balanslaşdırır [3].

Beynəlxalq birlik tərəfindən hələ də tam tanınmayan Kosovo da Balkan regionunda ən həssas siyasi mövzulardan biri olaraq qalır. Kosovo 2008-ci ildə müstəqilliyini elan etdikdən sonra Serbiya və Rusiya tərəfindən tanınmamışdır. Türkiyə Kosovonun müstəqilliyini dərhal tanımış və bu ölkənin beynəlxalq aləmdə daha geniş tanınması üçün fəal

diplomatik dəstək göstərmişdir. Türkiyə həmçinin Kosovo Silahlı Qüvvələrinin qurulması və müdafiə qabiliyyətinin artırılması sahəsində də mühüm rol oynayır.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi Kosovoda da ciddi narahatlıqlar yaratmışdır, çünki Rusiya Serbiya ilə əməkdaşlıq edərək, Kosovonun beynəlxalq səviyədə tanınmasına mane olmaqla qalmır, həmçinin vaxtaşırı Belqrad vasitəsilə bölgədə vəziyyəti gərginləşdirməyə davam edir. Bütün bu risklər fonunda Türkiyə Kosovoda sülh və təhlükəsizliyi qorumaq məqsədilə NATO çərçivəsində missiyalarda iştirakını davam etdirir. Eyni zamanda regionda sabitliyi qorumaq üçün Serbiya və Kosovo arasında diplomatik danışıqlara dəstək vermək də Türkiyə üçün mühüm siyasi prioritetdir [4].

Şimali Makedoniya, NATO üzvü olaraq Türkiyə ilə sıx əməkdaşlıq edən Balkan ölkələrindən biridir. Şimali Makedoniya həmçinin Avropa İttifaqı ilə inteqrasiya prosesindədir və bu, Türkiyə üçün regionda Aİ ilə əlaqələri gücləndirmək üçün bir platforma yaratmışdır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda Türkiyə Şimali Makedoniya ilə təhlükəsizlik və iqtisadi əlaqələrini genişləndirmək məqsədilə hərbi və iqtisadi əməkdaşlıq proqramlarını davam etdirir.

Türkiyə, Şimali Makedoniyanın NATO-ya üzv olmasını dəstəkləmiş və bu ölkənin ordusunun hazırlıq səviyyəsinin artırılması məqsədilə hərbi dəstəyini əsirgəmir. Türkiyə ilə Şimali Makedoniya arasında 2021-ci ildə imzalanan Hərbi Təlim və Əməkdaşlıq Sazişi çərçivəsində hər iki ölkə müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlıq və hərbi təlimlər keçirir. Bu saziş çərçivəsində Şimali Makedoniya hərbiçiləri Türkiyədə təlim alır, türk hərbi müşavirləri isə Şimali Makedoniya silahlı qüvvələrinə texniki və taktiki dəstək verir. Türkiyə həmçinin Şimali Makedoniyaya hərbi-texniki dəstək, o cümlədən xüsusi müdafiə vasitələri və ləvazimatları verir. Bu yardımın əhəmiyyətli bir hissəsini Türkiyənin müdafiə sənayesi tərəfindən istehsal olunan yüngül silahlar, hərbi geyimlər və maddi-texniki dəstək materialları təşkil edir. Həmçinin Türkiyə müdafiə sənayesi şirkətlərinin artıq paytaxt Skopyedə filial və nümayəndəliklərinin açılmasına başlanmışdır.

Rusiya regionda öz təsirini genişləndirməyə çalışdığı bir mərhələdə Türkiyə Şimali Makedoniya kimi kiçik NATO üzvləri ilə daha sıx əməkdaşlıq etməklə bu ölkənin kövrək təhlükəsizlik arxitekturasının möhkəmlənməsinə dəstək göstərir. Sözügedən

ölkə ilə əməkdaşlıq həmçinin Türkiyənin Avropa İttifaqı ilə əlaqələrini gücləndirməyə imkan verir [5].

Albaniya Türkiyə üçün Balkanlarda mühüm strateji tərəfdaşlardan biridir. Bu ölkə ilə Türkiyə arasındakı iqtisadi və siyasi əlaqələr xüsusilə enerji və ticarət sahələrində güclüdür. Albaniya həmçinin NATO üzvüdür və bu baxımdan Türkiyə ilə təhlükəsizlik sahəsində sıx əməkdaşlıq edir. Balkan regionunda Türkiyə PUA-larını ilk əldə edən ölkələrdən biri məhz Albaniyadır və bu, münasibətlərdəki etimadın göstəricisi sayıla bilər. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Albaniyanın da enerji təhlükəsizliyinə təsir göstərmiş və Türkiyə bu ölkəyə enerji layihələri ilə dəstək vermişdir.

Albaniya həmçinin TANAP və TAP enerji layihələrində yaxından iştirak edir, bu da Türkiyəyə Balkanlarda enerji təsirini artırmağa imkan verir. Türkiyə, Albaniya ilə hərbi sahədə də əməkdaşlığını genişləndirir və bu ölkədə müdafiə sənayesi layihələrini həyata keçirir. Albaniyanın Avropaya inteqrasiya prosesində Türkiyə onun əsas dəstəkçilərindən biri kimi çıxış edir və bu, regionda siyasi mövqelərini gücləndirir [6].

Monteneqroya gəldikdə qeyd etməliyik ki, Balkan regionunda kiçik, lakin strateji əhəmiyyətə malik bir ölkədir. 2017-ci ildə NATO-ya üzv olan Monteneqro regionda Qərbin təsirini gücləndirmək baxımından vacib rola sahibdir. Monteneqro ilə Türkiyə arasında müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq NATO çərçivəsində davam edir. Bununla yanaşı, Monteneqro, Türkiyə üçün turizm, ticarət və investisiya sahələrində də mühüm tərəfdaşlardan biridir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi Monteneqronun xarici siyasətində xüsusilə yeni çağırışlar yaradıb, çünki Rusiya bu ölkədəki investisiyalar və turizm sahəsindəki çox böyük paya sahib idi. Bütün bu iqtisadi risklərə rəğmən ölkə Serbiyadan fərqli olaraq Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmağa qərar verib. Ukrayna böhranı fonunda Türkiyə, Monteneqro ilə həm NATO çərçivəsində hərbi əlaqələrini, həm də iqtisadi sahədə tərəfdaşlığını gücləndirmək üçün səylərini artırır. Monteneqronun Qərbə inteqrasiyasına dəstək verən Türkiyə, bu ölkənin enerji və turizm sahəsindəki potensialını artırmaq üçün regional layihələrdə fəal iştirak edir [8].

Regionun digər ölkəsi Sloveniya həm AB, həm də NATO üzvü olan Balkan dövlətidir. Türkiyə ilə Sloveniya arasında diplomatik və iqtisadi əlaqələr yaxşı

səviyyədədir, lakin bu əlaqələr, məsələn, Xorvatiya və Monteneqro ilə müqayisədə daha az intensivdir. Bununla belə, Sloveniyanın Avropa İttifaqının fəal üzvlərindən olması Türkiyəyə Aİ ilə münasibətlərini genişləndirmək və Balkan regionunda daha güclü iqtisadi inteqrasiya yaratmaq baxımından əhəmiyyətli imkanlar təklif edir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi davam edərkən Sloveniya da Qərbin sanksiyalarına dəstək verir və Türkiyə bu kontekstdə Sloveniyaya enerji təhlükəsizliyi, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq imkanları təklif edir. Hər iki ölkə arasında turizm, ticarət və mədəniyyət sahələrində əlaqələrin genişləndirilməsi potensialı böyükdür və Türkiyə Sloveniya ilə bu sahələrdəki əməkdaşlığı daha da gücləndirməyə çalışır [9].

Bolqarıstan Türkiyənin Balkanlarda ən yaxın qonşularından biri kimi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Hər iki ölkə arasında tarixi, mədəni və iqtisadi əlaqələr güclüdür. Bolqarıstan həm Avropa İttifaqı, həm də NATO üzvüdür və bu fakt Türkiyə ilə strateji əlaqələr üçün əhəmiyyətli zəmin yaradır. Bolqarıstanın Türkiyə ilə enerji tranziti və regional təhlükəsizlik məsələlərində əməkdaşlığı mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi kontekstində Bolqarıstanın mövqeyi AB və NATO ilə sıx bağlılıq və Rusiyadan enerji asılılığını azaltmaq istiqamətində cəhdlərdən ibarətdir. Bolqarıstan Qərb sanksiyalarına dəstək verməklə yanaşı Türkiyə ilə enerji sahəsində daha geniş əməkdaşlıq imkanlarını araşdırır. Bu xüsusda Türkiyə tranzit ölkə olaraq Azərbaycan qazının Bolqarıstana nəqli və ölkənin enerji təhlükəsizliyi məsələsində fəal dəstəyini göstərir. Eyni zamanda Türkiyə, Bolqarıstan vasitəsilə Avropaya qaz nəqli layihələrində önəmli rol oynayır və bu ölkə ilə ikitərəfli ticarət əlaqələrini gücləndirir [10].

Regionda Türkiyənin ən problemlı münasibətlər konfiqurasiyasına malik Yunanıstanın mövqeyi Rusiya-Ukrayna müharibəsi məsələsində tamamilə Qərbin tərəfindədir. Avropa İttifaqının və NATO-nun üzvü olan Yunanıstan Rusiyaya qarşı sanksiyaları tam şəkildə dəstəkləyir. Yunanıstanın bu müharibədə tutduğu mövqe Türkiyənin Balkan siyasətində də bəzi gərginliklər yaratmışdır, çünki Yunanıstan Rusiyaya qarşı Qərb alyansının gücləndirilməsi üçün fəal şəkildə çalışır. Ankaranın Moskva ilə balanslı siyasəti ilə müqayisədə Afınanın birmənalı əks mövqeyi iki ölkə arasında regional məsələlərə yanaşmada bəzən ziddiyyətlərə gətirib

çıxarır. Lakin NATO çərçivəsində hər iki ölkənin təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq etməsi regional sabitlik baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Eyni zamanda, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Balkanlarda enerji təhlükəsizliyi məsələsini ön plana çıxarıb və Yunanıstan enerji tranzit yolları və layihələrində vacib rol oynaya bilər ki, bu da Türkiyə ilə münasibətlərdə yeni imkanlar deməkdir. Yunanıstanın Türkiyə ilə birgə Avropaya gedən enerji xətlərinə ev sahibliyi etməsi iki ölkənin rəqabət və ixtilafı əməkdaşlıq və progressiv yanaşmalarla balanslaşdırdığının göstəricisi sayıla bilər [11].

Nəticə

Rusiya-Ukrayna müharibəsi beynəlxalq münasibətlər sistemində ciddi dəyişikliklərə səbəb olmaqla yanaşı, Balkan regionunda da geosiyasi dinamikaları sürətlə yenidən formalaşdırmışdır. Bu kontekstdə Türkiyənin Balkan siyasəti yeni çağırışlarla üzləşmiş, regional güc balansı, təhlükəsizlik siyasətləri və iqtisadi əlaqələr baxımından kompleks bir mərhələyə qədəm qoymuşdur.

İlk növbədə, müharibə nəticəsində Qərbi ölkələrinin Balkanlara yönəlik siyasətləri daha aktiv fazaya keçmişdir. Avropa İttifaqı və NATO Rusiyanın regiondakı təsirini azaltmaq məqsədilə Balkan ölkələri ilə daha sıx əməkdaşlıq əlaqələri qurmağa çalışmış, bu da Türkiyənin regiondakı manevr imkanlarına birbaşa təsir etmişdir. Türkiyə bir NATO üzvü kimi bu prosesin bir hissəsi olmaqla yanaşı, eyni zamanda Rusiya ilə münasibətlərini qorumağa çalışaraq balanslaşdırıcı siyasət yeritmişdir. Bu balans saxlamaq isə Ankaranın regional təsirini davam etdirmək baxımından həm fərsətlər, həm də çətinliklər yaratmışdır.

İkincisi, müharibə enerji təhlükəsizliyi və ticarət marşrutları məsələsini daha da ön plana çıxarmışdır. Türkiyə Balkanlarda enerji tranziti və tədarük zəncirlərinin idarə olunmasında vacib rol oynayan bir aktor kimi mövqeyini gücləndirməyə çalışmışdır. TANAP və TAP kimi layihələr bu çərçivədə mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş, eyni zamanda Ankara ilə region ölkələri arasında yeni enerji əməkdaşlığı imkanlarını ortaya çıxarmışdır. Bununla belə, müharibənin yaratdığı qeyri-müəyyənliklər və Avropa İttifaqının enerji siyasətində baş verən dəyişikliklər Türkiyənin Balkanlardakı enerji strategiyasına uzunmüddətli təsirlər göstərmişdir.

Üçüncüsü, Türkiyənin Balkanlarda “yumşaq

güç” (soft power) siyasəti də yeni çağırışlarla qarşılaşmışdır. Mədəni və dini bağlar əsasında həyata keçirilən siyasət, müharibənin doğurduğu siyasi qütbləşmə fonunda müəyyən təzyiqlərə məruz qalmışdır. Xüsusilə, Türkiyənin Bosniya və Herseqovina, Albaniya, Şimali Makedoniya və Serbiya kimi ölkələrlə münasibətləri strateji əhəmiyyət kəsb etsə də, Qərbin regiondakı təsirini artırmaq cəhdləri və Rusiyanın siyasi-hərbi təsir dairəsi bu əlaqələrin inkişafına təsir edən mühüm amillər olmuşdur.

Bununla yanaşı, Türkiyənin Balkanlardakı diplomatik fəallığı və iqtisadi əlaqələri regionda mühüm strateji vasitə rolunu oynamağa davam etmişdir. Ankara, Balkan ölkələri ilə ticarət həcmi artırmaq, investisiya imkanlarını genişləndirmək və infrastruktur layihələrinə dəstək verməklə regionda mövqeyini gücləndirməyə çalışmışdır. Lakin bu proses, müharibənin yaratdığı qeyri-sabitlik, inflyasiya təzyiqləri və Avropa İttifaqının iqtisadi siyasətində baş verən dəyişikliklər fonunda bəzi çətinliklərlə qarşılaşmışdır.

Ümumilikdə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Türkiyənin Balkan regionundakı siyasətinə həm yeni imkanlar, həm də risklər yaratmışdır. Türkiyə bir tərəfdən geosiyasi balans siyasəti yürüdərək həm Qərblə, həm də Rusiya ilə münasibətlərini qorumağa çalışmış, digər tərəfdən isə Balkan ölkələri ilə iqtisadi, siyasi və mədəni əlaqələrini dərinləşdirmək üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə etmişdir. Bununla belə, müharibənin yaratdığı qeyri-müəyyənliklər, Qərbin regionda daha fəal siyasət yürütməsi və Rusiya ilə bağlı risklər Türkiyənin Balkanlardakı siyasətinin gələcəyini müəyyənləşdirən əsas amillərdən biri olmuşdur.

Nəticə etibarilə, Türkiyənin Balkanlarda davamlı və uğurlu siyasət yürütməsi üçün çevik və pragmatik yanaşma tətbiq etməsi vacibdir. Ankara balans siyasətini qoruyaraq, həm Avropa İttifaqı və NATO ilə əməkdaşlığını gücləndirməli, həm də Rusiya ilə əlaqələrini diqqətlə idarə etməlidir. Bundan əlavə, Türkiyənin Balkanlarda iqtisadi və mədəni təsirini artırmaq üçün strateji investisiyalar və diplomatik təşəbbüslərini genişləndirməsi uzunmüddətli perspektivdə regionda daha güclü mövqeyə sahib olmasına şərait yarada bilər.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Uysal, Ahmet. "Türkiye'nin Balkan Siyaseti ve Sırbistan ile İlişkiler." *Balkanlar ve Türkiye (2022)*.

2. Akgün, Mensur. "Bosna-Hersek'te Barış ve Türkiye'nin Rolü." *Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi, 2023*.

3. Gürbüz, Mustafa. "Balkanlarda Etnik Çatışmalar ve Türkiye'nin Barış Girişimleri." *Orta Doğu Analiz (2022)*.

4. Demirtaş, Birgül. "Kosova Sorunu ve Türkiye'nin Uluslararası Tanıma Sürecine Katkıları." *Türk Dış Politikası Yıllığı, 2023*.

5. Öztürk, Mehmet. "Kuzey Makedonya ve Türkiye İlişkileri: NATO Çerçevesinde Güvenlik Politikaları." *Balkan Gözlem Dergisi (2022)*.

6. Yılmaz, Oğuz. "Türkiye-Albanya İlişkileri: Enerji ve Ticaret İşbirliği." *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, 2023*.

7. Kaya, Ali. "Türkiye ve Hırvatistan İlişkileri: Avrupa Birliği ve NATO Çerçevesinde Yeni İşbirliği İmkanları." *Balkan Strateji Dergisi (2023)*.

8. Şen, Cengiz. "Türkiye ve Karadağ: Küçük Bir Ülkede Büyük Stratejik Fırsatlar." *Uluslararası İlişkiler ve Strateji (2023)*.

9. Aydın, Mehmet. "Türkiye ve Slovenya: AB ve NATO İlişkileri Çerçevesinde İkili İşbirliği." *Avrupa ve Balkan Araştırmaları Dergisi (2022)*.

10. Yılmaz, Orhan. "Türkiye-Bolqarıstan İlişkileri: Stratejik İşbirliği ve Yeni Fırsatlar." *Balkan Araştırmaları Dergisi (2023)*.

11. Kıran, Abdullah. "Türkiye ve Yunanistan: Ege'den Balkanlara Gerginlik ve İşbirliği Olanakları." *Doğu Akdeniz Stratejik Araştırmalar Merkezi (2023)*.

XÜLASƏ

Rusiya-Ukrayna müharibəsi Balkan regionunda geosiyasi tarazlıqları dəyişdirərək Türkiyənin bu bölgədəki siyasətinə yeni çağırışlar gətirmişdir. Müharibə nəticəsində NATO və Avropa İttifaqının Balkanlardakı fəallığı artmış, Rusiya ilə Qərblə arasındakı rəqabət dərinləşmişdir. Bu vəziyyət Türkiyənin regional strategiyasına birbaşa təsir göstərmiş, Ankaranı həm Qərblə, həm də Rusiya ilə balanslaşdırıcı siyasət yürütməyə məcbur etmişdir.

Enerji təhlükəsizliyi, ticarət marşrutları və iqtisadi əlaqələr Türkiyənin Balkanlardakı mövqeyini gücləndirmək üçün mühüm vasitələr olmuşdur. TANAP və TAP kimi layihələr Türkiyənin enerjisi

siyasətində mühüm rol oynamış, lakin müharibənin doğurduğu qeyri-müəyyənliklər bu sahədə çətinliklər yaratmışdır. Bundan əlavə, Türkiyənin "yumşaq güc" (soft power) strategiyası, xüsusilə dini və mədəni bağlar vasitəsilə Balkan ölkələri ilə əlaqələrini möhkəmləndirməyə yönəlmişdir.

Ankara Balkanlarda ticarət və investisiya imkanlarını genişləndirməyə çalışsa da, müharibənin yaratdığı iqtisadi qeyri-sabitlik və Avropa İttifaqının yeni siyasətləri müəyyən çətinliklər yaratmışdır. Türkiyə regionda uzunmüddətli təsirini qorumaq üçün həm diplomatik çeviklik nümayiş etdirməli, həm də iqtisadi və strateji maraqlarını tarazlaşdırmalıdır.

Nəticə etibarilə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Türkiyənin Balkan regionundakı siyasətində həm yeni fürsətlər, həm də ciddi risklər meydana çıxarmışdır. Ankaranın bu çətinlikləri uğurla aşması üçün çevik diplomatiya, güclü iqtisadi əlaqələr və strateji balans siyasəti yürütməsi vacibdir.

Açar sözlər: *Türkiyə; Balkan; Rusiya; Ukrayna; geosiyaset; təhlükəsizlik.*

Эльгюн Ибрагимов,

**Бакинский Славянский Университет,
докторант по международным отношениям**

РЕЗЮМЕ

Российско-украинская война изменила геополитический баланс в Балканском регионе, поставив перед Турцией новые вызовы. В результате войны активность НАТО и Европейского Союза в Балканах возросла, а соперничество между Россией и Западом обострилось. Эта ситуация напрямую повлияла на региональную стратегию Турции, вынудив Анкару проводить балансирующую политику как в отношениях с Западом, так и с Россией.

Энергетическая безопасность, торговые маршруты и экономические связи стали важными инструментами укрепления позиций Турции на Балканах. Такие проекты, как TANAP и TAP, сыграли ключевую роль в турецкой энергетической политике, однако неопределенность, вызванная войной, создала определенные трудности в этой сфере. Кроме того, стратегия Турции, основанная на использовании «мягкой силы» (soft power), особенно через религиозные и куль-

турные связи, была направлена на укрепление отношений с балканскими странами.

Анкара стремится расширять торговые и инвестиционные возможности на Балканах, однако экономическая нестабильность, вызванная войной, а также новая политика Европейского Союза создали дополнительные препятствия. Чтобы сохранить свое долгосрочное влияние в регионе, Турции необходимо демонстрировать дипломатическую гибкость и находить баланс между экономическими и стратегическими интересами.

Таким образом, российско-украинская война принесла как новые возможности, так и серьезные риски для турецкой политики на Балканах. Для успешного преодоления этих вызовов Анкаре необходимо проводить гибкую дипломатическую стратегию, укреплять экономические связи и придерживаться политики стратегического баланса.

Ключевые слова: *Турция; Балканы; Россия; Украина; геополитика; безопасность.*

Elgun Ibrahimov,
*Baku Slavic University, PhD Candidate in
International Relations*

SUMMARY

The Russia-Ukraine war has reshaped geopolitical balances in the Balkan region, introducing new challenges to Turkey's policy in the area. As a result of the war, NATO and the European Union have intensified their engagement in the Balkans, deepening the competition between Russia and the West. This situation has directly impacted Turkey's regional strategy, compelling Ankara to pursue a balancing policy between both the West and Russia.

Energy security, trade routes, and economic relations have been key instruments in strengthening Turkey's position in the Balkans. Projects such as TANAP and TAP have played a crucial role in Turkey's energy policy; however, the uncertainties caused by the war have created difficulties in this sector. Additionally, Turkey's soft power strategy, particularly through religious and cultural ties, has been aimed at deepening its relations with Balkan countries.

Although Ankara has sought to expand trade and

investment opportunities in the Balkans, economic instability caused by the war and new policies adopted by the European Union have presented certain challenges. To maintain its long-term influence in the region, Turkey must demonstrate diplomatic flexibility while balancing its economic and strategic interests.

In conclusion, the Russia-Ukraine war has created both new opportunities and significant risks for Turkey's policy in the Balkan region. To successfully navigate these challenges, Ankara must adopt a flexible diplomatic approach, strengthen economic ties, and maintain a strategic balance.

Keywords: *Turkey; Balkans; Russia; Ukraine; geopolitics; security.*